

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVI'NA (KPSS) YÖNELİK TUTUMLARI

Yrd. Doç. Dr. Erol KARACA *

Özet

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) yönelik tutumları saptanmıştır. Araştırmaya 2009–2010 Öğretim Yılında Dumlupınar Üniversitesi'nde farklı programlarda öğrenim gören 258 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen 75 maddelik bir anket ile toplanmıştır. Araştırma verileri bir ki-kare istatistiği olan, Cramér's V istatistiği ile test edilmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının genel olarak KPSS hakkında olumsuz tutuma sahip olduklarını ve öğretmen olarak atanması için öngörülen KPSS'nin alternatifi olabilecek önerilere katılma düzeylerinin çok yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Kamu Personeli Seçme Sınavı, Öğretmen yetiştirme, Öğretmen istihdamı

TEACH TRAINEES' ATTITUDES ABOUT THE PUBLIC SERVICE CHOOSING EXAMINATION

Abstract

In this study, it has been investigated teacher trainees' attitudes about the Public Service Choosing Examination which is one of the placement examinations. The research was carried out with 258 teacher trainees attending Teaching Certification Program in Dumlupınar University, Kütahya, in the 2009. In this study, data were collected by a questionnaire with 75 items which is constructed by the researcher. Data were analyzed with Cramer's V as a kind

* Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, ekaraca@dumlupinar.edu.tr

of Chi-square statistics. The findings of research revealed that generally teacher trainees' attitudes are negative about the PSCE and their levels of agreement with the attitude statements about alternative proposals to PSCE are very high.

Keywords: Public Service Choosing Examination, Pre-Service Teacher Training, Teacher Employment

GİRİŞ

KPSS, uygulaması 1999 yılında Devlet Memurluk Sınavı (DMS) adıyla başlayan kamuya personel alımı için yapılan bir sınavdır. Birçok kamu kurumu gibi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan öğretmen atamalarında da bu sınav ölçüt olarak kullanılmaktadır (ÖSYM, 2007). KPSS'nin öğretmen atamalarında ölçüt olarak kullanılması, salt Türkiye'ye özgü bir durum değildir. Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya, Lüksemburg, Portekiz ve Yunanistan gibi birçok Avrupa ülkesinde ve ABD'nin bazı eyaletlerinde, öğretmen atamalarında kâğıt-kalem testi veya mülakat şeklinde KPSS'ye benzer nitelikte sınavların yapıldığı bilinmektedir (Gündoğdu, 2008).

KPSS vb. şekilde yapılan sınavların amacı, genel olarak eğitimde kaliteyi artırmak için daha nitelikli öğretmenlerin istihdam edilmesini sağlamaktır. Bu nedenle bu sınavların öğretmen eğitiminin sonunda bitirme sınavı şeklinde öğretmen yeterlik sınavı olarak yapılması gerekir. Ancak bu sınavlar Türkiye'de olduğu gibi, birçok ülkede öğretmen niteliğinin artırılmasından çok, kamuya yönelen istihdam taleplerinin karşılanması amacıyla yapılan bir eleme aracı olarak kullanılmaktadır. Bu açıdan Türkiye incelendiğinde, ekonomik kriz koşulları ve artan işsizliğin gençlerin kamuda istihdam edilme tercihinde ciddi bir artışa neden olduğu ve bu tercih değişiminin gençlerin KPSS'ye yönelik taleplerinde ciddi bir artışa neden olduğu görülmektedir. Gerçekten de 2010 yılında KPSS'ye üç milyon adayın başvurmuş olması, bu saptamayı destekler niteliktedir.

Sadece öğretmen adayları açısından değil, tüm üniversite mezunlarını ve hatta kamuda çalışmak isteyen herkesi ilgilendiren bir sınav olarak KPSS'ye medyada ve eğitimin niteliği ile ilgili tartışmalarda değinilmesine rağmen, bu konuda adayların tutumlarının saptanması ile ilgili bir araştırmaların sayısının sınırlı olduğu görülmektedir.

Literatür incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarının saptanmasına yönelik çalışmaların da sınırlı olduğu görülmektedir. Söz konusu sınırlı

çalışmalardan biri Gündoğdu ve diğerleri (2008) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, öğretmen adaylarının sınavın geleceğini etkileyeceğini ve çok önemli olduğunu, ancak bu sınavın ve sınava hazırlanma sürecinin kendilerini ruhen, ekonomik ve sosyal olarak yıpratmış; sınavın iyi öğretmen seçen bir sistem olmadığını; öğretim elemanlarının derslerinde KPSS'ye yönelik öğretim yapması gerektiğini ve genel olarak KPSS'nin kaygı düzeyleri üzerinde olumsuz bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Şahin ve Arcagök (2010) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ise, öğretmen adaylarının KPSS'yi geleceğine yön veren önemli bir sınav olarak gördükleri ancak KPSS'nin öğretmen niteliğini ölçmeyen gereksiz bir sınav olduğunu algıladıklarını ortaya koymuştur.

KPSS ile ilgili araştırmaların birçoğu da öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygıları ile ilgilidir. Bu çalışmalardan biri Karaçanta (2009) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygılarını ölçmek için bir ölçek geliştirilmiştir. Baştürk (2007) tarafından yapılan bir çalışmada da, KPSS'ye katılan öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kuruntu, duyuşsal ve toplam sınav kaygı düzeyleri ve bu kaygı düzeylerinin cinsiyet, öğretmenlik için başvuru alan ve KPSS'ye katılım sayısına göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir.

Adayların sınava yönelik tutumlarının belirlenmesi, hem sınavın yarattığı olumsuz etki ve sonuçların ortadan kaldırılması veya en aza indirgenmesi yönünde izlenecek politikalar ve hem de herhangi bir eğitim kurumuna veya işe seçme ve yerleştirme politikaları bakımından önemlidir. Bu yönüyle öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın, literatüre ciddi bir katkı sağlayacağı ve konuyu daha kapsamlı ve farklı boyutlarda inceleyecek olan araştırmalara kaynaklık edeceği umulduğu gibi, Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen atama politikaları için de yol gösterici olacağı tahmin edilmektedir.

Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Öğretmen adayları KPSS'ye ilişkin tutum ifadelerine hangi düzeyde katılmaktadırlar?
2. Öğretmen adaylarının KPSS'ye ilişkin tutum ifadelerine katılma düzeyinde devam ettikleri programlara göre manidar farklılıklar var mıdır?

YÖNTEM

Model ve Çalışma Grubu

Öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarının ve bu tutumlara etki eden faktörlerin saptanmasına yönelik bu araştırma, karşılaştırmalı türden ilişkiyel tarama modelinde bir alan araştırmasıdır (Karasar, 2000). Araştırma, 2009–2010 öğretim yılında Dumlupınar Üniversitesi'nde öğretmenlik formasyonu eğitimi alan basit tesadüfî örneklem yoluyla seçilen 258 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. 16 anket ise, yönergeye uygun şekilde doldurulmadığından analiz dışında tutulmuştur. Katılımcıların 93'ü Fen Bilimleri Enstitüsünde Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına; % 36.00, 135'i Sosyal Bilimler Enstitüsünde Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına (% 52.30) ve 30'u İngilizce Sertifika Programına (% 11.60) devam etmektedir. Bu programlara Fen ve/veya Edebiyat Fakültesinden mezun öğrenciler devam etmektedir. Katılımcıların % 64.90'ını (n=157) kızlar, % 35.10'unu ise (n=85) erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların 201'i (% 83.10) Öğretmenlik Sertifikası Programında olmaktan memnun, geriye kalan 41'i (% 16.90) ise Öğretmenlik Sertifikası Programında olmaktan memnun değildir. Katılımcıların 44'ünün (% 18.20) genel akademik başarı not ortalaması 2.00–2.49; 111 (% 45.90) genel akademik başarı not ortalaması 2.50–2.99; 72'sinin (% 29.80) genel akademik başarı not ortalaması 3.00–3.49 ve geriye kalan 15'inin (% 6.20) genel akademik başarı not ortalaması ise 3.50–4.00 arasında değişmektedir. Katılımcıların 204'ü (% 84.30) öğretmen olma konusunda istekli, geriye kalan 38'i (% 15.70) ise öğretmen olma konusunda isteksizdir. Katılımcıların % 65.70'i (n=159) daha önce KPSS'ye girmiş, % 34.30'u (n=83) ise daha önce hiç KPSS'ye girmemiştir. Çalışma grubundaki tüm üniversite öğrenciler araştırmaya gönüllü katılmışlardır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarını saptamak üzere iki bölümde oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anketin birinci bölümü cinsiyet, daha önce KPSS'ye girip girmeme, mezun olunan bölümden duyulan memnuniyet, lisans mezuniyet genel başarı not ortalaması, öğretmen olma konusundaki isteklilik ve devam edilen programın türü gibi öğretmen adaylarının demografik ve kişisel özelliklerine ilişkin altı sorudan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümü ise, öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarını

belirlemeye yönelik 5’li Likert tipinde hazırlanan 75 tutum ifadesinden oluşmaktadır. Söz konusu tutum ifadeleri oluşturulurken, öncelikle sınavlarla ilgili literatür taranmış, daha sonra Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programı ile Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden ve çalışma grubunda yer almayan 152 öğrenciden KPSS’ye ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarını içeren kompozisyon yazmaları istenmiştir. KPSS ile ilgili literatürün taranması ve kompozisyonlara yapılan içerik analizi sonucunda 79 tutum maddesi yazılmıştır. Bu maddelerin yarısının tutum boyutunun olumlu tarafını, diğer yarısının da tutum boyutunun olumsuz tarafını kapsayan ifadeler olmasına; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal ifadeleri içermesine özen gösterilmiştir (Tezbasaran, 1996). Maddelerin 23’ü KPSS’nin amacı ve gerekliliği, 18’i KPSS’nin niteliğini, 27’si KPSS’nin etki ve sonuçlarını ve 11’i de KPSS’ye alternatif olabilecek önerileri kapsayacak şekilde ifade edilmiştir.

KPSS ile ilgili literatürün taranması ve kompozisyonlara yapılan içerik analizi ile hazırlanan tutum ölçeği, dil bakımından bir uzman tarafından incelenmiştir. Kapsam geçerliği açısından ise üniversitelerde görev yapan alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda, gerekli düzeltmeler yapılarak öğretmen adaylarının KPSS’ye yönelik tutumlarının saptanması için geliştirilen veri toplama aracına son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsünde öğretmenlik formasyonu eğitimi alan tezsiz yüksek lisans öğrencileri ile İngilizce Sertifika Programında öğretmenlik formasyonu eğitimi alan öğrencilere birebir uygulanan araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu yoluyla elde edilmiştir.

Araştırmada, tutum maddelerine verilecek tepkiler için 5’li dereceleme tercih edilmiştir. Cevaplayıcılardan ölçekte yer alan her bir tutum ifadesini “kesinlikle katılmıyorum-katılmıyorum-kararsızım-katılıyorum-kesinlikle katılmıyorum” gibi beş kategoriden biriyle sınıflaması istenmiştir (Turgut, 1977). Anketteki maddelere verilen cevaplar, seçenek sayısına göre kodlanmıştır. Öğretmen adaylarının KPSS’ye yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerini göstermeye yarayan ve beş kategorili tepki seçenekleri biçiminde düzenlenen

maddelerde “*Kesinlikle katılmıyorum-1, Katılmıyorum-2, Kararsızım-3, Katılıyorum-4, Kesinlikle katılıyorum-5*” ile kodlanarak SPSS 16.00 programı yardımıyla bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Araştırmada anket aracılığıyla toplanan verilerin taşıdığı ölçme bilgisi, sınıflama ölçeği düzeyinde olduğu için buna uygun istatistik ölçüler hesaplanmış ve verilere parametrik olmayan istatistik testler uygulanmıştır (Aiken, 1997). Bu bağlamda öncelikle anketteki her madde için verilen tepkilerin mod ve ortanca değerleri hesaplanmış, daha sonra öğretmen adaylarının tutum ifadelerine katılma düzeylerinin devam etmekte oldukları programlara göre manidar farklılık gösterip göstermediği ki-kare istatistiği olan, ikiden fazla düzeye sahip iki değişken arasında karşılaştırma yapmayı sağlayan Cramér’s V istatistiği ile test edilmiştir (Gren, Salkind ve Akey, 1997, s.406; Demirtaşlı, 2004, s.118).

Bu analizler sırasında, anlamlılık testine ilişkin sonuçların doğru yorumlanması için beklenen değeri 5’ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının % 20’sini aşmaması kuralına uyulmuştur (Büyüköztürk, s. 143 ve 147). Söz konusu kural gereği, beklenen değer 5’ten küçük olduğu gözenekleri azaltmak amacıyla, maddelere verilen tepki kategorileri beşten dörde indirilerek Cramér’s V analizleri tekrarlanmıştır. Bu istatistiksel işlem sırasında karşılaştırmaların manidarlığını sınamada .05 düzeyi esas alınmıştır.

BULGULAR VE SONUÇLAR

Bu kısımda, araştırmanın amacı doğrultusunda cevap aranan sorulara ilişkin elde edilen bulgular iki başlık altında incelenerek yorumlanmıştır.

1. Öğretmen adayları KPSS’ye ilişkin tutum ifadelerine hangi düzeylerde katılmaktadırlar?

Çalışma grubundaki öğretmen adaylarının, sırasıyla KPSS’nin amacı ve gerekliliğine, KPSS’nin etkileri ve sonuçlarına, KPSS’nin niteliğine ve KPSS’ye alternatif olabilecek önerilere ilişkin ölçekteki tutum ifadelerine katılma düzeyleri ile ilgili bulgular, ayrı tablolar halinde özetlenmiştir.

----Tablo 1: Öğretmen Adaylarının KPSS’nin Amacı ve Gerekliliğine Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

Öğretmen adaylarının Tablo 1’deki KPSS’nin amacı ve gerekliliğine yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerine ait ortanca ve mod değerleri incelendiğinde, KPSS’nin eğitim fakültelerinin öğretmen ihtiyacına göre açılmamış olmasından kaynaklanan bir sınav olduğuna, emekliliği gelen öğretmenlerin emekliliğe ayrılmamaları halinde de bu sınava duyulan gereksinimin devam edeceğine ve sınavdan ziyade öncelikle eğitim sisteminde görülen aksaklıkların düzeltilmesi gerektiğine yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerinin çok yüksek olduğu; buna karşın KPSS’nin motivasyonu yüksek ve disiplinli öğretmen adaylarının beklentilerine uygun, kamuda çalışanların kalitesinin yükseltilmesi için gerekli ve eğitimde özel sektörün güçlendirilmesi adına öğretmen adaylarını özel okullara yönlendirmek amacıyla getirilmiş bir uygulama olduğuna yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerinin ise çok düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının KPSS’nin gerekliliğine yönelik tutum düzeylerinin çok düşük olduğunu, başka bir deyişle KPSS’nin gerekliliği konusunda olumsuz tutuma sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

----Tablo 2: Öğretmen Adaylarının KPSS’nin Etkileri ve Sonuçlarına Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

Öğretmen adaylarının Tablo 2’deki KPSS’nin etkileri ve sonuçlarına yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerine ait ortanca ve mod değerleri incelendiğinde, KPSS’nin öğretmen olabilmek için adaylar arasında kıyasıya bir rekabet yarattığına, KPSS’nin yalnızca sınava giren gençleri değil, ailelerini de strese sokan bir sınav olduğuna ve KPSS’nin adaylar üzerinde hem psikolojik hem de toplumsal bir baskı yarattığına yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerinin çok yüksek olduğu; buna karşın KPSS’nin eğitimde kaliteyi arttırdığına, KPSS’nin eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik önemli bir sınav olduğuna ve KPSS’nin dersanelere yeni çalışma alanları yaratmasının yararlı olduğuna yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerinin ise çok düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının KPSS’nin etkileri ve sonuçlarına yönelik tutum düzeylerinin çok düşük olduğunu, başka bir deyişle KPSS’nin etkileri ve sonuçları konusunda olumsuz tutuma sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

----Tablo 3: Öğretmen Adaylarının KPSS'nin Niteliğine Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

Öğretmen adaylarının Tablo 3'deki KPSS'nin niteliğine yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerine ait ortanca ve mod değerleri incelendiğinde, KPSS'nin içerik bakımından ezberciliği ön plana çıkaran bir sınav olduğuna, KPSS'nin adayların mesleki bilgilerini ve yeterliklerini ölçen bir sınav olmadığına ve KPSS'nin içeriğinin adayları kurslara ve dershanelere devam etmeye zorladığına yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerinin çok yüksek olduğu; buna karşın KPSS'nin mesleki bilgi ve beceriyi ön plana çıkaran bir sınav olduğuna yönelik tutum ifadesine katılma düzeylerinin ise çok düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının KPSS'nin etkileri ve sonuçlarına yönelik tutum düzeylerinin çok düşük olduğunu, başka bir deyişle KPSS'nin etkileri ve sonuçları konusunda olumsuz tutuma sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

----Tablo 4: Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Alternatif Olabilecek Önerilere Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

Öğretmen adaylarının Tablo 3'deki KPSS'nin niteliğine yönelik tutum ifadelerine katılma düzeylerine ait ortanca ve mod değerleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının tamamının öğretmen olarak atanmak için KPSS'nin alternatifleri olması gerektiğine yönelik tutum ifadesine katıldıkları ve KPSS'ye alternatif olarak lisansdaki genel akademik başarı not ortalamasını, bireysel yetenek sınavlarını ve mesleki yeterlik sınavı gibi bazı sınavları öneri olarak destekledikleri görülmektedir.

2. *Öğretmen adaylarının KPSS'ye ilişkin tutum ifadelerine katılma düzeylerinde devam ettikleri programlara göre manidar farklılıklar var mıdır?*

Öğretmen adaylarının KPSS'ye ilişkin tutum ifadelerine katılma düzeylerinde devam ettikleri programlara göre manidar farklılık olup olmadığı bir ki-kare istatistiği olan Cramér's V ile sınımlanmış ve bulgular Tablo 5'te özetlenmiştir.

----Tablo 5: Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Tutum İfadelerine Katılma
Düzeylerinin Devam Ettikleri Programlara Göre Bağlantısına İlişkin Ki-Kare (Cramér's V)
Değerleri ----

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ölçekteki on maddede belirtilen tutum ifadelerine katılma düzeylerinde devam ettikleri programlara göre manidar ($p < .059$ bir farklılık çıkmıştır.

KPSS'nin amacı ve gerekliliği ile ilgili "KPSS'nin artan işsizliği önlemeye yönelik yeni istihdam alanlarının yaratılmamasından kaynaklanan bir sorun olduğu" şeklindeki 2. maddedeki tutum ifadesine "kesinlikle katılıyorum" tepkisini veren İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adaylarının oranı (% 66.7), Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları (% 48.1) ve Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarından (% 34.4) daha yüksek çıkmıştır. Yine KPSS'nin amacı ve gerekliliği ile ilgili maddeler içinde "Emekliliği gelen öğretmenler emekliliğe ayrılmadıkça, KPSS'ye duyulan gereksinimin azalmayacağını" ifade eden 22. maddede de manidar farklılık bulunmuştur. Bu ifadeye katılan, İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adaylarının oranı % 33.3 iken, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları, % 57.8 ve Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları ise, % 47.3 çıkmıştır.

KPSS'nin niteliğine ilişkin maddelerden 35. maddedeki "KPSS'de soru dağılımlarının sayısal bölümlerden mezun öğretmen adayları aleyhine bir eşitsizlik yarattığı" ifadesine katılan Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarının oranının (% 52.7), İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adayları (% 40.0) ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları oranından (% 24.4) daha fazla olduğu bulunmuştur. Yine KPSS'nin niteliğine ilişkin "KPSS'nin şimdiye kadar girdiğim en zor sınav olduğunu" ifade eden 44. maddede Sosyal

Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları tarafından (% 28.1) diğer iki gruba göre (Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları % 23.7 ve İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adayları % 16.7) daha fazla oranda onaylanmıştır.

KPSS'nin etkileri ve sonuçları ile ilgili maddelerden 49. 50. 53. ve 65. maddelerde de manidar farklılıklar bulunmuştur. “KPSS'nin öğretmen adaylarının sorumluluklarını arttırdığı” ifadesini içeren 49. maddeye kesinlikle katılan Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarının oranı (% 30.6), Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları % 10.9 ve İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adaylarından % 16.7 daha yüksek çıkmıştır. “KPSS'nin öğretmen adaylarının yaşamlarını alt üst eden bir sınav olduğu” ifadesini içeren 50. madde de Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları tarafından (% 40.3) diğer iki gruba göre (Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları % 34.8 ve İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adayları % 23.3) daha fazla oranda onaylanmıştır. 53. maddedeki “KPSS'nin eğitim alanındaki ticarileşmeye hız kazandırdığı” ifadesine katılan Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarının oranının (% 54.1), Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları (% 41.9) ve İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adayları oranından (% 40.0) daha fazla olduğu bulunmuştur. Son olarak KPSS'nin etkileri ve sonuçları bağlamında “KPSS'ye girmenin sadece devlete maddi açıdan bir katkı olduğunu” ifade eden 65. maddede de “kesinlikle katılıyorum” tepkisini veren İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adaylarının oranı (% 30.0), Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları (% 29.9) ve Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarından (% 21.5) daha yüksek çıkmıştır.

KPSS'ye alternatif olabilecek öneriler ile ilgili maddelerden 70. ve 71. maddelerde de manidar farklılıklar bulunmuştur. 70. maddedeki “Öğretmen atamalarının KPSS'ye göre değil, mezuniyetteki genel başarı not ortalamasına göre yapılması gerektiği” ifadesine katılan, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarının oranı % 33.6 iken, Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları, % 29.0 ve İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adayları ise, % 16.7 çıkmıştır. Yine KPSS'ye alternatif olabilecek önerilere ilişkin “Öğretmen atamalarının KPSS ile değil, öğretmen talep eden okulların yapacağı “Öğretmenliği Giriş Sınavı” ile yapılması gerektiğini” ifade eden 71. maddede Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları tarafından (% 41.9) diğer iki gruba göre (Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adayları % 32.8 ve İngilizce Sertifika Programına devam eden öğretmen adayları % 16.7) daha fazla oranda onaylanmıştır.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının KPSS hakkında olumsuz tutuma sahip oldukları söylenebilir. Kuşkusuz literatürde vurgulandığı üzere, adayların söz konusu sınava yönelik olumsuz tutumlarında, sınavın geleceklere yön veren önemli bir sınav olmasının üzerlerinde yarattığı baskı, kaygı ve stres kadar, sınavın öğretmen niteliğini ölçmeyen gereksiz bir sınav olarak görülmesi ve sınavın niteliği de etkilidir.

Her araştırma gibi, bu araştırmanın da bazı sınırlılıkları vardır. Bunlardan ilki, araştırmanın 258 kişilik öğretmen adayları grubu üzerinde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Dolayısıyla araştırma bulguları, 258 kişilik çalışma grubundan elde edilen veriler ile sınırlıdır. Bu sınırlılığın ortadan kaldırılması için, bu araştırmanın kapsamı dışındaki benzer özelliklerdeki farklı gruplarda yinelenmesi ve elde edilen sonuçların bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılması önerilebilir. Ayrıca grup karşılaştırması analizinin farklı programlara devam eden öğretmen adayları dışında, daha önce KPSS'ye giren ve girmeyen adaylar üzerinde de yapılması önerilebilir.

Yapılan bu çalışma ile öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. İşe yerleştirmede KPSS'den yararlananların tutum düzeylerini ölçmek, yapılan sınavın nasıl algılandığının belirlenmesi, sınavın gerçek etkinliğinin ortaya konulması bakımından önemlidir. Ayrıca mevcut durum değerlendirmeleri yapılarak, söz konusu sınavın zayıf ve güçlü yönlerinin görülmesi bakımından da bu tip çalışmalar yol gösterici niteliktedir. Bu doğrultuda, araştırma sonuçlarına göre öğretmen atamaları için öğretmen adaylarının talep ve beklentilerine uygun, KPSS'ye alternatif “*mesleki yeterlik sınavı*” uygulamasına geçilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AIKEN, L. R., (1997), Questionnaires and Inventories: Surveying Opinions and Assessing Personalit., John Wiley & Sons, Inc: NJ.
- BAŞTÜRK, R., (2007), “Kamu Personeli Seçme Sınavına Hazırlanan Öğretmen Adaylarının Sınav Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.17, S.2, s.163-176.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., (2002), Veri Analizi El Kitabı, Baskı 1, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DEMİRTAŞLI, N. Ç., (2004), “Nitelikli Bilim İnsanı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitime Öğrenci Seçme Ölçütleri İle İlgili Öğretim Üyelerinin Görüşlerinin Saptanması”, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5 (17), s.112-129.
- GREN, S. B., SALKIND, N.J. & AKEY, T. M., (1997), Using SPSS for Windows: Analyzing and Understanding Data, Prentice-Hall: NJ.
- GÜNDOĞDU, K., ÇİMEN, N. & TURAN, S., (2008), “Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına () İlişkin Görüşleri”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, C.9, S.2, s.35-43.
- KARAÇANTA, H., (2009), “Öğretmen Adayları İçin Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması)”, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, S.25, s.50-57.
- KARASAR, N., (2000), Bilimsel Araştırma Yöntemi, 10. Baskı, Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- ÖSYM (2007), Kamu Personeli Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara: Meteksan A.Ş.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ
Sayı 23 Ocak – Şubat – Mart – 2011
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

ŞAHİN, Ç. & ARCAGÖK S., (2010), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (Kpss) İlişkin Algıları”, 9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010), Elazığ, s.624-629.

TEZBAŞARAN, A. A., (1996), Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: TPD Yayınları.

TURGUT, M. F., (1977), Tutumların Ölçülmesi, Eğitimde Ölçme Teknikleri Ders Notu, Ankara.

EKLER: TABLOLAR LİSTESİ

----Tablo 1: Öğretmen Adaylarının KPSS'nin Amacı ve Gerekliliğine Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

No	Tutum İfadesi	n	Ort.	Mod
1	KPSS'nin devletin verdiği eğitime güven duymadığı için yapılan bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	3	2
2	KPSS'nin artan işsizliği önlemeye yönelik yeni istihdam alanlarının yaratılmamasından kaynaklanan bir sorun olduğunu düşünüyorum.	258	4	5
3	KPSS'nin devletin GSYİH'dan eğitim için ayırdığı payın düşük olması nedeniyle ihtiyaçtan daha az öğretmen istihdam etmeye çalışmasından kaynaklanan bir sınav olduğunu düşünüyorum.	256	4	4
4	KPSS'nin öğretmen atamalarında torpili engellemek için getirilmiş bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	3	2
5	KPSS'nin iyi bir öğretmen olabilmek için çok hızlı test çözmek gerektiği düşüncesiyle hazırlanmış bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	2	2
6	KPSS'nin eğitimde özel sektörün güçlendirilmesi adına öğretmen adaylarını özel okullara yönlendirmek amacıyla getirilmiş bir uygulama olduğunu düşünüyorum.	258	2	2
7	KPSS'nin eğitim sisteminden duyulan memnuniyetsizliğin bir sonucu olduğunu düşünüyorum.	257	3	2
8	KPSS'nin üniversitelerdeki eğitimin yetersizliğinden kaynaklanan bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	2	2
9	KPSS'nin kamuda çalışanların kalitesinin yükseltilmesi için gerekli olduğunu düşünüyorum.	258	2	2
10	KPSS'nin gereksiz bir sınav olarak kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.	257	3	5
11	Eğitim fakülteleri öğretmen ihtiyacına göre açılmış olsaydı, KPSS'na hiç gerek kalmazdı.	258	5	5
12	Atanmak için bekleyen öğretmen adayı sayısının çokluğunun bir eleme sınavı olarak KPSS'ni zorunlu hale getirdiğini düşünüyorum.	258	4	5
14	Öğretmen atamalarında objektiflik sağlaması bakımından KPSS'nin uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	258	3	4
15	Süreyle sınırlandırılmış tüm sınavlar gibi KPSS'nin de gereksiz olduğunu düşünüyorum.	258	4	4
17	KPSS'nin öğretmen adaylarının eğitim alanındaki niteliğini ve birikimini ölçen bir sınav olmadığını düşünüyorum.	258	4	5
19	KPSS'den önce eğitim sisteminde görülen aksaklıkların düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum.	257	5	5
20	Üniversitelerde ihtiyaç duyulmayan bölümler kapatılmadıkça, KPSS'nin kaldırılmasının mümkün olmadığını düşünüyorum.	258	4	5
22	Emekliliği gelen öğretmenler emekliliğe ayrılmadıkça, KPSS'na duyulan gereksinimin azalmayacağını düşünüyorum.	258	5	5
23	Üniversitedeki kontenjanların sınırlandırılarak KPSS'nin kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.	258	4	5
25	KPSS'nin fen/edebiyat fakültesi mezunları için uygun bir sınav olmadığını düşünüyorum.	258	4	5
26	KPSS'nin tezsiz yüksek lisans programı ile eğitim fakültesi mezunları için uygun bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	4	4
27	KPSS'nin fen/edebiyat fakültesi mezunları için önemli bir fırsat olduğunu düşünüyorum.	258	3	2
28	KPSS'nin motivasyonu yüksek ve disiplinli öğretmen adaylarının beklentilerine uygun bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	2	2

----Tablo 2: Öğretmen Adaylarının KPSS'nin Etkileri ve Sonuçlarına Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

No	Tutum İfadesi	n	Ort.	Mod
16	KPSS'nin adaylar için bir işkence olduğunu düşünüyorum.	258	4	5
18	KPSS'nin bu ülke açısından çok ciddi değer olan gençlerin enerjilerini boşa harcadıkları bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	4	5
21	KPSS'nin üniversite mezunlarına yapılan bir hakaret olduğunu düşünüyorum.	256	3	4
45	KPSS'nin adayları mekanikleştiren ve onların yazma ve yorumlama yeteneğini körelten bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	4	5
46	KPSS'nin öğretmen olabilmek için adaylar arasında kıyasıya bir rekabet yarattığını düşünüyorum.	258	5	5
47	KPSS'nin insan sağlığını bozan bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	4	5
48	KPSS'nin başvuru ücretlerinin adayları sıkıntıya sokacak kadar yüksek olduğunu düşünüyorum.	257	4	4
49	KPSS'nin öğretmen adaylarının sorumluluklarını arttırdığını düşünüyorum.	256	4	4
50	KPSS'nin öğretmen adaylarının yaşamlarını alt üst eden bir sınav olduğunu düşünüyorum.	256	4	4
51	KPSS'nin yetenekli ve alanında başarılı öğretmen adaylarının göz ardı edilmesine yol açan bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	4	5
52	KPSS'nin öğretmen adaylarını başarılı-başarısız olarak gruplandırmasının yanlış olduğunu düşünüyorum.	257	4	5
53	KPSS'nin eğitim alanındaki ticarileşmeye hız kazandırdığını düşünüyorum.	256	4	5
54	KPSS'nin öğretmen adaylarına devlet okullarında çalışma hakkı gibi önemli bir güvence sağladığını düşünüyorum.	257	4	4
55	KPSS'nin öğretmen eğitiminin kalitesini düşürdüğüne inanıyorum.	256	3	3
56	KPSS'nin üniversiteden mezun olmayı anlamsızlaştıran bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	4	5
57	KPSS'nin eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik önemli bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	2	2
58	KPSS'nin zorluğunun adayların alanları dışında farklı mesleklerde çalışmasına neden olduğunu düşünüyorum.	256	4	4
59	KPSS'nin yetişmiş işgücünün başka ülkelere göç etmesine neden olduğunu düşünüyorum.	257	4	4
60	KPSS'nin adayların kendi alanlarındaki başarısını düşürdüğüne inanıyorum.	255	4	4
61	KPSS'nin dershanelere yeni çalışma alanları yaratmasının yararlı olduğunu düşünüyorum.	257	2	2
62	KPSS'nin kaliteli eğitimden yararlanma konusunda var olan eşitsizliği ortadan kaldırmadığını düşünüyorum.	257	4	4
63	KPSS'nin eğitimde kaliteyi arttırdığını düşünüyorum.	257	2	2
64	KPSS'nin adayların üniversiteden mezun olma mutluluğunu ümitsizliğe dönüştüren çok stres yaratıcı bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	5	5
65	KPSS'na girmenin sadece devlete maddi açıdan bir katkı olduğunu düşünüyorum.	257	4	4
66	KPSS yalnızca sınava giren gençleri değil, ailelerini de strese sokan bir sınavdır.	257	5	5
67	KPSS'nin adayların mesleki açıdan gelişimlerini engelleyen bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	4	5
68	KPSS'nin adaylar üzerinde hem psikolojik hem de toplumsal bir baskı yarattığını düşünüyorum.	257	5	5

-----Tablo 3: Öğretmen Adaylarının KPSS'nin Niteliğine Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

No	Tutum İfadesi	n	Ort.	Mod
13	KPSS'nin eğitim sistemiyle çelişen bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	4	5
24	Her üniversite mezunu öğretmen adayının KPSS'nden başarılı olabilmek için gerekli yeterliğe sahip olduğuna inanmıyorum.	258	4	4
29	KPSS'nin yoğun bir çalışma gerektirdiğini düşünüyorum.	258	5	5
30	KPSS'nde eğitim bilimlerine ayrılan soru sayısının azaltılması gerektiğini düşünüyorum.	257	3	5
31	KPSS'nin mesleki bilgi ve beceriyi ön plana çıkaran bir sınav olduğunu düşünüyorum.	257	2	2
32	Öğretmen atamaları için öngörülen KPSS taban puanının çok yüksek tutulmaması gerektiğini düşünüyorum.	257	4	5
33	KPSS'nde soru sayısının azaltılması gerektiğini düşünüyorum.	258	4	5
34	KPSS'nin içeriğinin adayları kurslara ve dershanelere devam etmeye zorladığını düşünüyorum.	257	5	5
35	KPSS'nde soru dağılımlarının sayısal bölümlerden mezun öğretmen adayları aleyhine bir eşitsizlik yarattığını düşünüyorum.	258	4	5
36	KPSS'nin içerik olarak gittikçe zorlaşan bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	5	5
37	KPSS içeriğinin öğretmen adaylarının alanlarına göre her bir alan için ayrı ayrı düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum.	258	5	5
38	KPSS içeriğinin öğretmen yetiştiren kurumların program içeriğine göre yeniden düzenlenilmesi gerektiğini düşünüyorum.	258	4	5
39	KPSS'nin içeriğini, öğretmen adaylarının atamaları açısından güvenilir olmadığını düşünüyorum.	258	4	4
40	KPSS'nin içerik bakımından ezberciliği ön plana çıkaran bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	5	5
41	KPSS'nde soruların günlük yaşamda kullanılabilecek bilgi içermemesi önemli bir eksikliklerdir.	258	4	4
42	KPSS'nin adayların mesleki bilgilerini ve yeterliklerini ölçen bir sınav olmadığını düşünüyorum.	258	5	5
43	KPSS'nin ek bir eğitim alınarak başarılı olunabilecek bir sınav olduğunu düşünüyorum.	258	4	4
44	KPSS'nin şimdiye kadar girdiğim en zor sınav olduğunu düşünüyorum.	258	3	3

-----Tablo 4: Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Alternatif Olabilecek Önerilere Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerine Ait Ortanca ve Mod Değerleri ----

No	Tutum İfadesi	n	Ort.	Mod
69	Öğretmen olarak atanmak için KPSS'nin alternatifleri olması gerektiğini düşünüyorum.	257	5	5
70	Öğretmen atamalarının KPSS'ye göre değil, mezuniyetteki genel başarı not ortalamasına göre yapılması gerektiğini düşünüyorum.	257	4	5
71	Öğretmen atamalarının KPSS ile değil, öğretmen talep eden okulların yapacağı "Öğretmenliği Giriş Sınavı" ile yapılması gerektiğini düşünüyorum.	257	4	5
72	KPSS yerine her bireyin kendi yeteneklerine göre değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.	257	4	5
73	Öğretmen atamalarında salt KPSS'nin yeterli olmadığını, bu sınava ilaveten alan/branş sınavları yapılması gerektiğini düşünüyorum.	257	4	5
74	Öğretmen atamalarında KPSS'na ilaveten adayların kişisel yeteneklerini ölçen sözlü sınavlara da gereksinim olduğunu düşünüyorum.	256	4	4
75	KPSS'nin kaldırılarak öğretmen atamaları için mesleki yeterlik sınavı yapılması gerektiğini düşünüyorum.	257	4	5

-----Tablo 5: Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Tutum İfadelerine Katılma Düzeylerinin Devam Ettikleri Programlara Göre Bağlantısına İlişkin Ki-Kare (Cramér's V) Değerleri ----

Madde No	Sosyal	Fen	İngilizce	Toplam	Ki-Kare Cramér's V	Madde No	Sosyal	Fen	İngilizce	Toplam	Ki-Kare Cramér's V
1	134	93	30	257	.189	39	135	93	30	258	.171
2	135	93	30	258	.233*	40	135	93	30	258	.178
3	133	93	30	256	.133	41	135	93	30	258	.127
4	135	93	30	258	.148	42	135	93	30	258	.119
5	134	93	30	257	.139	43	135	93	30	258	.141
6	135	93	30	258	.132	44	135	93	30	258	.310*
7	134	93	30	257	.158	45	135	93	30	258	.219
8	135	93	30	258	.136	46	135	93	30	258	.201
9	135	93	30	258	.154	47	135	93	30	258	.165
10	134	93	30	257	.162	48	134	93	30	257	.185
11	135	93	30	258	.088	49	134	92	30	256	.248*
12	135	93	30	258	.154	50	134	92	30	256	.246*
13	135	93	30	258	.135	51	134	93	30	257	.063
14	135	93	30	258	.093	52	134	93	30	257	.115
15	135	93	30	258	.109	53	133	93	30	256	.268*
16	135	93	30	258	.075	54	134	93	30	257	.117
17	135	93	30	258	.207	55	133	93	30	256	.137
18	135	93	30	258	.138	56	134	93	30	257	.203
19	134	93	30	257	.321	57	134	93	30	257	.201
20	135	93	30	258	.179	58	133	93	30	256	.126
21	133	93	30	256	.100	59	134	93	30	257	.155
22	135	93	30	258	.284*	60	134	93	30	257	.151
23	135	93	30	258	.208	61	134	93	30	257	.151
24	135	93	30	258	.183	62	134	93	30	257	.143
25	135	93	30	258	.193	63	134	93	30	257	.096
26	135	93	30	258	.118	64	134	93	30	257	.143
27	135	93	30	258	.109	65	134	93	30	257	.222*
28	135	93	30	258	.123	66	134	93	30	257	.175
29	135	93	30	258	.156	67	134	93	30	257	.155
30	134	93	30	257	.195	68	134	93	30	257	.201
31	134	93	30	257	.168	69	134	93	30	257	.129
32	134	93	30	257	.201	70	134	93	30	257	.254*
33	135	93	30	258	.170	71	134	93	30	257	.252*
34	134	93	30	257	.158	72	134	93	30	257	.094
35	135	93	30	258	.296*	73	134	93	30	257	.148
36	135	93	30	258	.165	74	133	93	30	256	.226
37	135	93	30	258	.170	75	134	93	30	257	.122
38	135	93	30	258	.157						

P<.05